

İctimai və dövlət maraqlarının müdafiəsi

"Saxta əlillik", "əlilliyin ləğvi", "əlilliyin təyini", Son zamanlar həm rəsmi, həm də qeyri-rəsmi çərçələrdə, sosial şəbəkələrdə haqqında ən çox danışılan, müzakirə olunan mövzulardır. Müzakirələrə səbəbsə Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi əlilliyin qiymətləndirilməsi sahəsində şəffaflığı və obyektivliyin təmin olunması istiqamətində fəaliyyətini genişləndirib, bu yöndə ciddi çalışmalara başlamasıdır.

Nəticə etibarilə bu sahədə qanunsuzluğa yol verənlər, əsassız əlillik təyinatlarına şərait yaradanlar, əlilliyin təyin edilməsi kriteriyalarına uyğun gəlinmədiyi halda bir sıra şəxslərə əlilliyin təyini edildiyi üzə çıxıb. Hazırda bu cür neqativ hallarla bağlı hüquqi müstəvidə tədbirlər görülür. Amma haqiqi əlilliyi olanlardan bəzilərindən əziyyət çəkir. Ümumi araşdırmalar əlillik müavinəti alanların müavinətlərinin müvafiqliyi də olsa dayandırılmasına gətirib çıxarıb ki, bu da həmin insanların maddi sıxıntı çəkməsinə səbəb olub. Azərbaycan dövlət siyasətinin vətəndaşların sosial rifah halının daim yüksəlməsi, yaxşılaşması üzərində yürüdüüyünün təsdiqə ehtiyacı yoxdur. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin hər hansı digər layihələr, işlər tətbiqə salınması da, sosial yönümlü layihələrli heç vaxt tətbiqə salmadığı, ləğv etmədiyi, əksinə, bütün çıxışları müvafiq məsələlərin üzərində dayanaraq vətəndaşların sosial rifah halının yaxşılaşdırılmasına xidmət edəcək layihələrin icrasına önəm verdiyini görürük. Bu, Azərbaycan dövlət siyasətinin prioritetidir və o, heç vaxt dəyişməyəcək. Eyni zamanda dövlət vətəndaşları arasına fərq qoymur. İstehsalat əlillik, fiziki qüsurlu

Kimsəyə güzəşt olmayacaq

Saxta əlillik dərəcələri alanların işi araşdırılır

luğu, yaxud əlilliyi olan şəxslər, yaxud müharibə əlillik, dövlətimiz bütün vətəndaşlarını maddi cəhətdən təmin edir. Lakin etiraf etməliyə ki, müharibə əlilləri xüsusi kateqoriyadır. Məhz müharibənin od-alovundan çıxdıqlarına görə, müqəddəs Vətən savadında iştirak edərək sağlamlıqlarını itirdiklərinə görə. Bu insanlar təkca hansısa fiziki

aidyyəti cinayət təqibi orqanlarına təqdim olunub. Bundan əlavə əlilliyin və sağlamlıq imkanları məhdudluğun qiymətləndirilməsi zamanı obyektiv qərar qəbul etməmiş 11 nəfər TSEK əməkdaşları barəsində işə ir. zəmə tənbeh tədbirləri görüldü. Beləliklə, əlilliyin qiymətləndirilməsində qanunsuz hərəkətlərə yol vermiş Agentli-

tam yəqinlik yoxdur. Saxta əlillik dərəcəsi alanlara bərabər, saxta əlillik dərəcəsi verilməliyə bağlı qanunanki maddə də işlənilir. Ən problemi məsələ isə saxta əlillik dərəcələrinin ləğvi zamanı həqiqi əlilliyi olan şəxslərin, əlillik təqaüdü almaq hüququ olan insanların hüquqlarının pozulması və onların təqaüdlərinin kəsilməsidir. İndiki mərhələdə təqaüdlərin müəyyənlişməsinə obyektivlik tələb etmək mümkündür və bu, icra edilməlidir. Amma bu iş son dərəcə həssaslıqla aparılmalıdır. Qanundan sonrakı natiqlər, faiz məsələsi - sağlamlıq itirilməsi faizinə görə əlillik dərəcəsi və buna uyğun təqaüdü təyini, işin hansı qurumlar tərəfindən icra olunacağı daqiqlik bilinməlidir. Müddətsiz əlilliyin təyini ilə bağlı da kriteriyalar dəqiqləşməlidir. Müharibədə əlillik-qolunu, ayağını, bədənini hansısa əzasını itirmiş qazılərə müddətsiz əlillik təyini edilməlidir. İtirilmiş əyaz, bərpə olunmayı əyaz, niyə də müddətsiz əlillik olmasın? Hazırda təkca ürək-qan dövranı sistemində xəstəlikləri zamanı əlilliyin hansı hallarda müddətsiz təyin edilməsi müəyyənlişib. Bu, "Əlilliyin müəyyən olunması Məyaranları"na əlavə "İnsan orqanizmi funksiyalarının itirilməsi fəzailərinin cədvəli"ndə əksini tapıb. Yeni qaydalarla görə, qan dövranı sisteminin xəstəlikləri zamanı insan orqanizminin funksiyalarının itirilmə fəzailərinin əsli olaraq, məsələn, arterial hipertenzionun I, II və III dərəcələri, xəstəliyin II və III mərhələləri, eləcə kiçik vəziyyətlərdən irəli gələn orqanizmin funksiyaları(larının əhə-

miyyəti təzahür edən pozulması, tez-tez (ildə 6 dəfədən çox) olan ağır krizlər olduğu zaman (81 -100 faiz) əlillik müddətsiz təyin olunacaq. Ürəyin işemik xəstəliyi zamanı, ürək qan dövranının əhəmiyyətli pozulması zamanı da əlillik dərəcəsi təyin olunacaq.

"Əvvəlki qanun geri oxunmalıdır"

"Qarabağ qazıları" İctimai Birliyi isə əlillik dərəcələrinin təyin edilməsi ilə bağlı Milli Məclislə iki təklif ünvanlayıb. Birliyin mətbuat xidmətinin rəhbəri, Qarabağ qazisi, jurnalist Rey Karimoğlu qeyd edir

Azərbaycan Respublikasının
Mediannın İnkişafı Agentliyi

ki, əlillik dərəcələrinin təyin edilməsi ilə bağlı qazılərin ciddi narazılıqları var. Səbəb Nazirlər Kabineti tərəfindən 2015-ci ildə qəbul edilmiş 413 sayılı qərardır. Deputat Musa Quliyev də mətbuata açıqlamada bunu etiraf edib. Bütün problemlər buradan başlayıb. Yeni əvvəlki qərarla 2015-ci ildə əlillik dərəcəsi alan qazılərə 2021-ci ildə təkrar müəyyənləşməyə gələrkən 2015-ci ildə qəbul edilmiş 413 sayılı qərarla əlilliyi səbəb olan xeyli xəstəlikləri siyahıdan çıxarıb deyə, komissiya yənidən qaziyyə əlillik dərəcəsi verə bilər. Hazırda MM-də Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi tərəfindən təqdim edilən yeni düzəlişlər layihəsi müzakirə edilir. Əgər bu layihə yaxşı olsa, qəbul edilə belə 2023-cü ildə qəbulu minəcəkdir. Deməli, ona qədar qazılərə təqaüd ala bilməyəcəkdir. Ən gərə də təklif edirik ki, optimal çıxış yolu kimi NK-nin 413 sayılı qərarı ləğv edilib, yenisi (indiki müzakirə edilir) qəbul edilənə qədər müəyyənləşmə vaxtı çatan qazılərin əlillik müddəti 1 il uzadılsın, təqaüdləri də ödənsin ki, məsələlər tam aydınlığa kimi qazılərə həddi sınıtı çəkəsin. Bu təklif hələlik yeganə çıxış yoludur. Nazirlər Kabinetinin 2015-ci ildə qəbul etdiyi 413 sayılı qərarın icrasını dərhal dayandırılmalıdır. Buna yönəlik, qanunvericilik bazası yənidən işlənməlidir.

Malahət Rzayeva

Artıq 266 şəxs üzrə sənədlər Baş Prokurorluğa göndərilib

əlilliyi görə müalicə və reabilitasiyaya ehtiyacı yoxdur, eyni zamanda müharibə stressi onların psixi reabilitasiyasını da vacib edir. Belə vaxtda müharibə əlillərinin əlillik təqaüdlərinin dayandırılması təbii ki, onlara mənfəi təsir edən amil olacaqdır. Bu məsələdə ƏƏSTM-nin öz arqumentləri, yanaşma tərzi olduğu kimi, əlillərin də öz arqumentləri var.

Saxta əlillik dərəcələri təyin edənler cəzalanacaq

Qeyd edək ki, saxta əlilliklə bağlı 266 şəxs üzrə sənədlər Baş Prokurorluğa göndərilib. 2018-2021-ci illərdə bu istiqamətdə aparılan işlər çərçivəsində Dövlət Tibbi-Sosial Ekspertiza və Reabilitasiya Agentliyinin Aparatının və Tibbi-sosial ekspert komissiyalarının (TSEK) 19 əməkdaşına əmək funksiyalarının itirilməsi ilə əlaqəli kobud nöqsanlara yol verdiklərinə görə vəzifələrindən azad edilib. Həmçinin onlar barədə hüquqi qiymət verilməsi üçün sənədlər

yan 30 məsul əməkdaşları barədə ciddi tədbirlər görüldü. Qanunsuz əməllərlə bağlı Baş prokuror yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsində Cinayət Məcəlləsinin müvafiq maddələri ilə cinayət işləri başlanıb. Hazırda cinayət işləri üzrə əhəmiyyətli kəsb edən digər halların, cinayətlərin törədilməsində hər hansı formada iştirak etmiş digər şəxslərin müəyyənlişdirilməsi istiqamətində əməliyyat-istintaq tədbirlərinin həyata keçirilməsi davam etdirilir. Bununla yanaşı vətəndaşların etibarından sui-istifadə etməklə onlara əlillik təyini edilməsi vadi ilə onları pul vəsaitlərini mənimləyib, habelə Nazirliyin nüfuzuna xələf gətirən və digər vətəndaşlar barəsində də oxşar əməlləri istisna olunan 2 vəziyyətlərin (dallalın) hərəkətlərinə hüquqi qiymət verilməsi üçün müvafiq materiallar Baş Prokurorluğa göndərilib.

Əlilliyin müəyyənləşməsində obyektivlik əsas şərt olmalıdır

Xatırladaq ki, parlamentdə

Azərbaycan Respublikasının Mediannın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə çap olunub